

HØRINGSINNSPILL TIL FORSKRIFT OM FELLESANSVAR FOR UTFISKING AV RØMT OPPDRETTSFISK

1. Innledning

Vi viser til deres utkast til forskrift om fellesansvar for utfisking av rømt oppdrettsfisk med høringsbrev datert 25. september 2014.

Vår vurdering er gjort på bakgrunn av at:

- Gjeldende regelverk for fiskevelferd oppstiller strenge vilkår for merking av fisk.
- Vi mangler kunnskap om fiskevelferd ved triploidisering av fisk, og triploidisering er derfor ulovlig uten særskilt tillatelse.

I det følgende vil vi fremme våre innspill til forskriftsutkastet.

2. Våre innspill

- til § 8 andre ledd

At akvakulturdyr merkes slik at de blir sporbare vil gjøre det enklere å skille akvakulturdyr fra villfisk, slik at rømte akvakulturdyr kan sorteres ut mer effektivt og skadepotensialet på villaksstammer kan begrenses. Sporing og merking i stor skala vil således være nyttig teknologi for fremtiden.

Merking som gjør fisken sporbar kan kun gjennomføres dersom det er i tråd med dyrevelferdsloven og akvakulturdriftsforskriften.

Det følger av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) § 9 andre ledd at

«Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdeler på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Det er likevel tillatt å foreta forsvarlig merking av dyr i dyrehold. Avhorning og kastrering er tillatt når det er nødvendig ut fra hensynet til dyrevelferd eller av andre særlige grunner.»

Vilkårene for merking av dyr utdypes nærmere i dyrevelferdsloven § 10 første ledd, som fastslår at

«Ved merking av dyr skal det benyttes forsvarlige metoder som ikke påfører dyret atferdsmessige begrensninger eller unødige påkjenninger eller belastninger.»

En liknende bestemmelse er inntatt i forskrift 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) § 31, som fastslår at

«Det er forbudt å gjøre inngrep og fjerne kroppsdeler på levende fisk.»

Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for merking som ikke påfører akvakulturdyr atferdsmessige begrensninger, skade eller unødige påkjenninger, eller at veterinær eller fiskehelsebiolog gjør inngrep av fiskehelsemessige grunner.»

Forutsatt at merkingen ikke skader fisken eller begrenser dens atferd, vil merkingen være lovlig dersom påkjenningen ved merkingen ikke er unødig. I «unødig» ligger en vurdering av samfunnsnyttens sammenholdt med belastningen for den enkelte fisk. Merkemethoden vil derfor ha betydning (herunder hvor smertefull den er og om den gir langtidspåvirkninger). Ved gjenfangst og utfisking vil en rømt merket fisk enklere kunne identifiseres som oppdrettslaks. Derfor vil hvor lokaliteten er (skadepotensialet til rømt oppdrettsfisk vil bl.a. avhenge av om lokaliteten er i nærheten av en laksefjord) og hvor stor sannsynlighet det er for at fisk rømmer (herunder om fisken er i lukket anlegg), være relevante faktorer i vurderingen av samfunnsnyttens ved å merke fisken.

- til § 8 tredje ledd

Mattilsynet er positive til at det utvikles nye metoder for å begrense skadepotensialet til rømte akvakulturdyr. Mattilsynet fraråder likevel at § 8 tredje ledd vedtas på nåværende tidspunkt. Vi vil redegjøre nærmere for dette i det følgende.

Triploidisering er foreløpig den eneste praktisk tilgjengelige metoden for å produsere steril fisk. Triploidisering utføres ved at egget utsettes for et høyt trykk. Trykket medfører at arvemateriale fra mor ikke forlater egget. Avkommet får da et ekstra sett med arvemateriale fra mor. Det gjør avkommet sterilt.

Triploidisering er en ny metode som fortsatt er i forsøksfasen. Triploid laks er mer følsom for lave oksygenverdier og høye vanntemperaturer enn diploid (vanlig) laks. Forskning har også vist at triploid laks kan ha økt dødelighet, dårligere vekst og mer deformiteter og katarakt enn diploid laks. Havforskningsinstituttet har uttalt at det tidligst våren 2015 vil være mulig å svare på om kommersiell produksjon av triploid laks er velferdsmessig forsvarlig.¹

Dyrevelferdsloven § 3 oppstiller vilkår for enhver befatning med dyr:

«Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

I dette ligger at triploidisering kun kan gjennomføres dersom det ikke er utgjør en unødig påkjenning eller belastning for fisken. Det må vurderes om samfunnsnyttens med triploidisering kan forsvare det reduserte nivået av velferd som fisken vil påføres.

I tillegg må vilkårene i dyrevelferdsloven § 8 oppfylles:

«Dyreholder skal påse at driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som brukes til dyr, er egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd.»

---

¹ Havforskningsinstituttets uttalelse vedlegges dette høringsinnspillet og er tilgjengelig på http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2014/juli/triploid_laks_ma_vente_pa_velferdssvar_til_2015/nb-no (kortversjon) og http://www.imr.no/filarkiv/2014/07/vedlegg_1_bestilling_om_forvaltningsstotte_om_fiskevelferd_hos_triploid_laks_final_07-07_2014.pdf/nb-no (fullversjon).

Den som markedsfører eller omsetter nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger til bruk på dyr eller i dyrehold, skal påse at disse er utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd.»

Plikten til å påse at løsningen er egnet til å ivareta dyrevelferd retter seg dermed både mot dyreholder og mot tilbyder av nye løsninger. For dyreholder gjelder plikten både for gamle og nye løsninger.

En liknende bestemmelse er inntatt i akvakulturdriftsforskriften § 20 andre ledd, som oppstiller vilkår for bruk av nye metoder (herunder nye metoder for sterilisering). Det fremgår av bestemmelsen at:

«Nye metoder og tekniske løsninger skal være utprøvd og dokumentert vferdsmessig forsvarlige før de tas i bruk.»

I dette ligger at vferdspåvirkningene ved den nye metoden skal være vurdert og dokumentert forsvarlig. Det følger av Havforskningsinstituttets uttalelse at triploidisering av fisk er en ny metode eller teknisk løsning som ikke er dokumentert vferdsmessig forsvarlig. Utgangspunktet er dermed at triploidisering av fisk er forbudt.

Mattilsynet kan dispensere fra kravet i akvakulturdriftsforskriften § 20. Rammene for dispensasjonsvurderingen er publisert på Mattilsynets nettsider, og vedlegges dette høringsinnspillet.² Vi siterer essensen av hva som vil gjelde for bruk av triploidisert fisk inntil triploidisering er dokumentert vferdsmessig forsvarlig:

«Man må søke om dispensasjon fra dokumentasjonskravet. I tillegg må man avklare om uttestingen krever godkjenning fra Forsøksdyrutvalget etter forsøksdyrforskriften.

En eventuell godkjenning fra Forsøksdyrutvalget legges ved dispensasjonssøknaden til Mattilsynet. For å gi dispensasjon setter Mattilsynet krav om at det i uttestingsfasen skal fremskaffes nødvendig dokumentasjon på god fiskevelferd i samarbeid med en vitenskapelig institusjon med relevant kompetanse.»

Bruk av triploid fisk uten dispensasjon er ulovlig, og triploidisering er i dag den eneste tilgjengelige metoden for sterilisering. På denne bakgrunn fraråder Mattilsynet at det oppstilles insentiver til bruk av steril fisk på nåværende tidspunkt. Dersom det på et senere tidspunkt dokumenteres at triploidisering eller andre metoder for sterilisering av fisk er vferdsmessig forsvarlig, vil vurderingen kunne bli annerledes.

- til § 8 femte ledd

I § 8 femte ledd står det «forskrifta» der det skulle stått «avgifta».

- til § 10

I § 10 foreslås det at Fiskeridirektoratet skal være klageinstans. Samtidig foreslås det at Fiskeridirektoratet skal ha en representant i sammenslutningens styre. For å sikre en reell og ryddig to-instans behandling bør NFD være klageinstans dersom Fiskeridirektoratet skal være representert i sammenslutningens styre.

Kommentaren i høringsbrevet punkt 5.4 om hva klageretten «i første rekke gjelder» er uheldig, da kommentaren kan gi inntrykk av å begrense klageretten.

For øvrig følger lov av 10. februar 1967 om forvaltning (forvaltningsloven/fvl.) sin anvendelse på sammenslutningens virke av forvaltningsloven § 1. Vi har ikke tatt stilling til om forvaltningsloven

---

² Mattilsynets nettmelding er tilgjengelig på http://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskevelferd/nye_driftsformer_metoder_og_teknologi_i_akvakultur_skal_dokumentere_god_fiskevelferd_for_det_tas_i_bruk.12530.

gjelder i sin helhet jf. fvl. § 1 første punktum, eller kun for enkeltvedtakene sammenslutningen fatter, jf. fvl. § 1 tredje punktum.

- generelt

Vi anbefaler at begrepet oppdrett ikke benyttes i formålsparagrafen, ettersom det ikke brukes i akvakulturloven.

Med hilsen

Torunn Knævelsrud
Seksjonssjef dyrevelferd og fiskehelse

Vedlegg

- Havforskningsinstituttets nyhetsmelding av 9. juli 2014 om dokumentasjon av fiskevelferd hos triploid fisk
- Havforskningsinstituttets svar på Mattilsynets bestilling om forvaltningsstøtte om fiskevelferd hos triploid laks
- Mattilsynets nettmelding av 31. januar 2014 med tittelen «Nye driftsformer, metoder og teknologi i akvakultur skal dokumentere god fiskevelferd før det tas i bruk»